

6

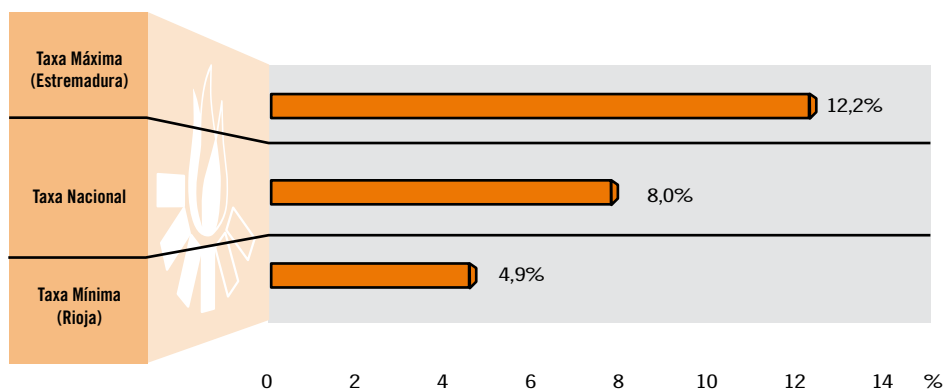

A poboación xitana en paro

6. A poboación xitana en paro

En capítulos anteriores vimos, a grandes liñas, cifras da poboación no seu conxunto e a poboación xitana en situación de desemprego. Recordemos que **a taxa de paro do total da poboación de España é dun 8%** (2º T 2007)¹. Por Comunidades Autónomas, a Comunidade de Galicia sitúase na parte inferior da distribución do paro, cunha taxa de 7,6%, sendo Extremadura (12,2%) a comunidade onde atopamos a taxa máis alta, moi por encima da media nacional, e A Rioxa onde se sitúa a taxa de desemprego máis baixa do país, cun 4,9%. Pola súa banda, **a poboación xitana de España, rexistra unha taxa de desemprego do 13,8%** (ano 2005)² o que supón unha diferenza de 6 puntos porcentuais respecto a taxa nacional global.

Gráfico 6.1. Posicionamento das Taxas de Desemprego da poboación española total, 2007.

Centrándonos na Comunidade de Galicia, temos que o colectivo de parados cífrase en 114.100 persoas, dos que os desempregados do colectivo xitano son 500. Tendo en conta que a poboación activa global de Galicia sitúase ao redor de 1.294.200 e que a xitana estímase en 6.700 activos, obtemos taxas de desemprego con leves diferenzas, o que contrasta con diferenzas atopadas comparativa nacional. Así, a taxa de poboación xitana parada da Comunidade de Galicia alcanza o 7,8%, un pouco máis alta que taxa de paro do conxunto dos galegos que é do 7,6%.

Esta situación da taxa de paro entre os xitanos/as de Galicia vai unida ao seu perfil sociodemográfico, especialmente ás variables idade e nivel de estudos. A poboación activa xitana de Galicia é máis nova (o 28% é menor de 25 anos fronte ao 11% da poboación no seu conxunto), e presenta unha taxa de analfabetismo funcional e absoluto do 71% fronte ao 2% dos activos totais. Ambos factores dificultan notablemente a súa empregabilidade, aínda que non son os únicos. A continuación analizaremos con detalle as características demográficas e sociais dos xitanos parados de Galicia, o que permitirá completar a información sobre as tendencias e evolución deste colectivo.

6.1. O perfil da poboación xitana parada

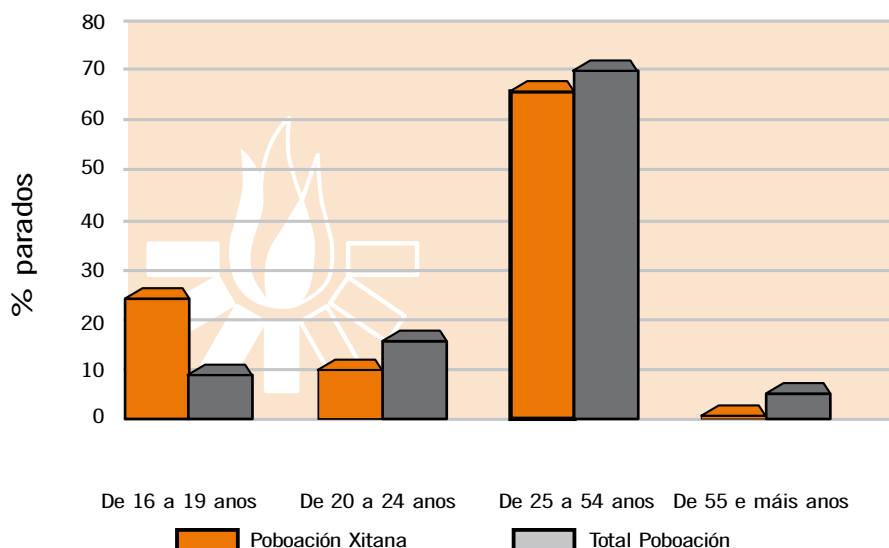
Como xa se comentou, a poboación activa xitana é máis nova. Tamén vemos que hai

1 EPA, 2º Trimestre de 2007.

2 *Población gitana y empleo, un estudio comparado*. Fundación Secretariado Gitano e EDIS S.A. Madrid Ano 2005

menores cifras de desemprego entre os mozos xitanos de Galicia (9,9%), que no conxunto dos mozos parados galegos (15,5%). Así, mentres as porcentaxes de desempregados xitanos menores de 19 anos son maiores aos do conxunto da poboación, a situación invértese dos 20 aos 24 anos en diante, onde a poboación xitana presenta cifras de desemprego menores que as dos galegos en conxunto. No entanto nas idades comprendidas entre os 25 e os 54 anos as diferenzas entre as porcentaxes de parados do colectivo xitano e a poboación galega xeneral, non son moi acusadas. Para rematar destacar que a partir dos 55 anos a porcentaxe de parados xitanos galegos é nulo fronte a un 6,6% da poboación galega maior de 54 no seu conxunto. Así mesmo, é fácil observar no seguinte gráfico, que **un 25% dos xitanos de Galicia en paro teñen entre 16 a 24 anos de idade, fronte ao 9,8% do conxunto da poboación galega neste mesmo tramo de idade.**

Gráfico 6.2. Distribución porcentual da poboación parada de Galicia por grupos de idade, 2007

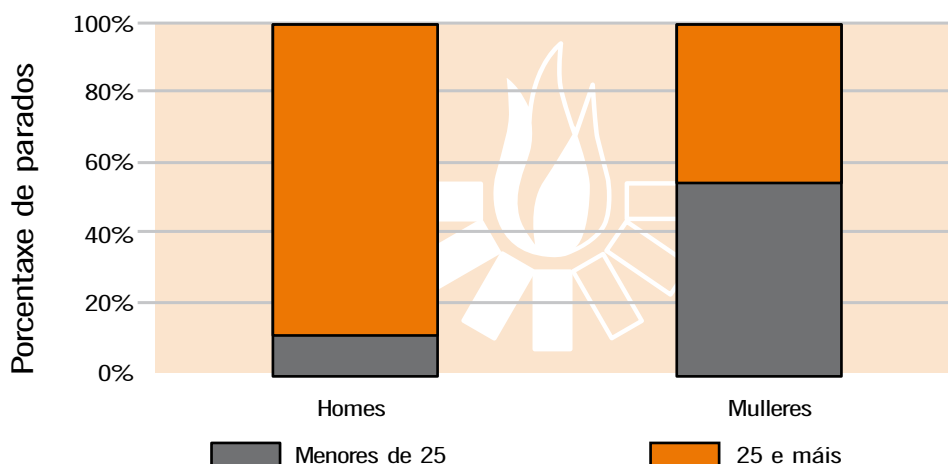

No colectivo xitano de Galicia, os homes presentan unha taxa de desemprego do 6,3% e as mulleres do 9,6%. Sendo significativo que as mulleres xitanas de Galicia presenten unha taxa de paro maior, do mesmo xeito que ocorre no resto do país, onde presentan unha taxa de desemprego maior que a dos homes (ver Táboa 3.6 do informe).

No seguinte gráfico presentamos a estrutura por idade do desemprego xitano galego, diferenciando entre homes, por unha banda, e mulleres por outro. A teor dos datos, os homes presentan unha composición por idade ben diferente á observada nas mulleres. Mentres que o 89% dos parados homes ten 25 anos e máis, o 11% restante conta idades comprendidas entre os 16 e os 24 anos de idade. Pola súa banda, máis da metade das mulleres desempregadas atópase en idades inferiores aos 25 anos, é dicir, 34 puntos porcentuais menos que os homes. Xunto a iso, o 46% das mulleres en paro teñen máis de 25 anos de idade, marcando un diferencial de 44 puntos menos que a estrutura por idade dos homes desempregados. En resumo, a idade media dos homes en paro cuantifícase en 34 anos, sendo 8 anos superior aos 26 anos de idade que teñen o desemprego feminino.

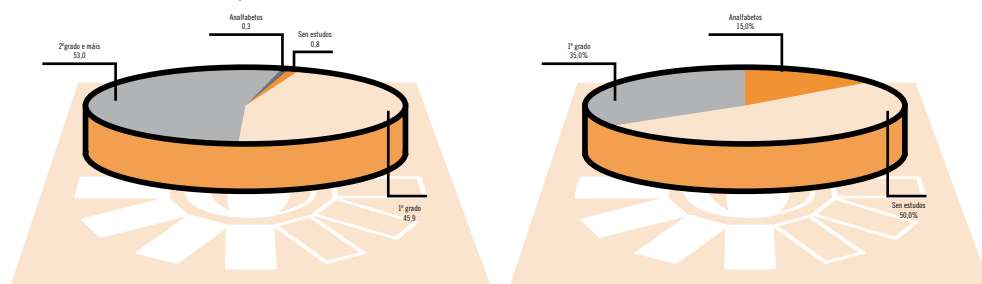
6. A poboación xitana en paro

Gráfico 6.3. Distribución porcentual por sexo e idade dos xitanos parados en Galicia, 2007

Como xa se apuntou, unha variable de alto poder discriminante no mercado de traballo é o nivel de estudos alcanzado. Segundo vemos no seguinte gráfico, existe un marcado contraste entre a poboación xitana e o resto da poboación en canto a nivel de formación. Así, é moi significativo que un 65% da poboación xitana desempregada de Galicia non ten estudos e/ou é analfabeta, fronte ao 1,1% da poboación desempregada global de Galicia. Son tamén salientables as diferenzas respecto dos niveis formativos non obrigatorios. Mentres que no conxunto dos parados de Galicia, o 53,0% posúe estudos secundarios ou superiores, este dato contrasta coa ausencia deste nivel de estudos no desemprego xitano, ou polo menos ningún dos parados entrevistados en paro alcanza os estudos secundarios.

Gráfico 6.4. Distribución porcentual dos desempregados de Galicia, segundo nivel de estudos alcanzado, 2007

O nivel de estudos resulta ser unha variable relevante á hora de explicar as taxas de paro dos xitanos desta comunidade. No entanto, é importante recordar que o baixo nivel de estudos, e o analfabetismo absoluto en particular, aumentan entre a poboación xitana de maior idade. Deste xeito o 85% dos xitanos parados con 25 e máis anos de idade son analfabetos funcionais ou absolutos (sen estudos ou analfabetos).

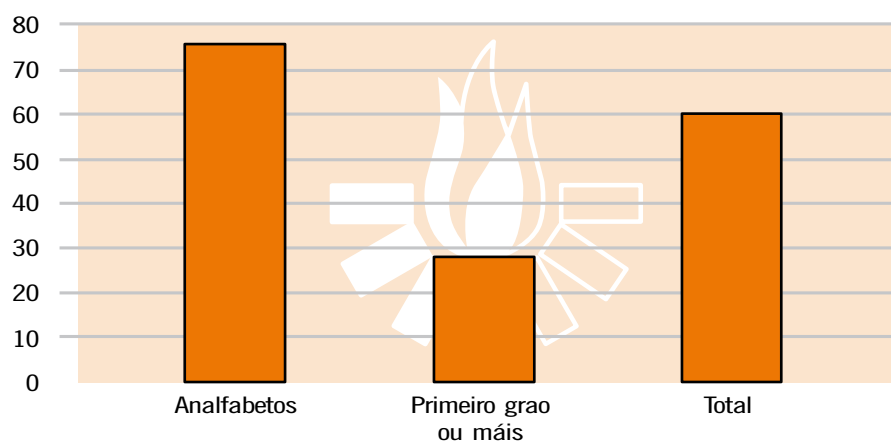
Outra cuestión importante relacionada coa situación de potencial exclusión social, sería a das cargas familiares, neste caso dos fillos da poboación xitana parada. No caso do colectivo xitano de Galicia, non observamos diferenzas significativas, pois a poboación

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

xitana parada repártese máis ou menos por igual entre os que teñen fillos (60%) e os que non os teñen (40%). Son os parados con menor nivel de estudos, os que teñen ademais cargas familiares, pois así o manifesta un 77% dos xitanos sen estudos e/ou analfabetos/absolutos. Se observamos a relación entre a incidencia do desemprego e o nivel de estudos, atopamos que esta relación é unha tanto débil. O indicador de paro para os analfabetos absolutos é de 18,8%, e para os que non terminaron os seus estudos primarios (analfabetos funcionais) é de 6,0%, obtendo unha taxa de paro do 7,1% para o conxunto dos analfabetos. Dato que contrasta cun 9,2% para o colectivo xitano que posúe estudos primarios e máis.

Para rematar apuntar que o desempregado xitano galego ten unha idade media de 30 anos, 2,7 fillos e de media, conviven 3 persoas no fogar.

Gráfico 6.5. Proporción dos parados xitanos que teñen fillos, segundo o nivel educativo, 2007

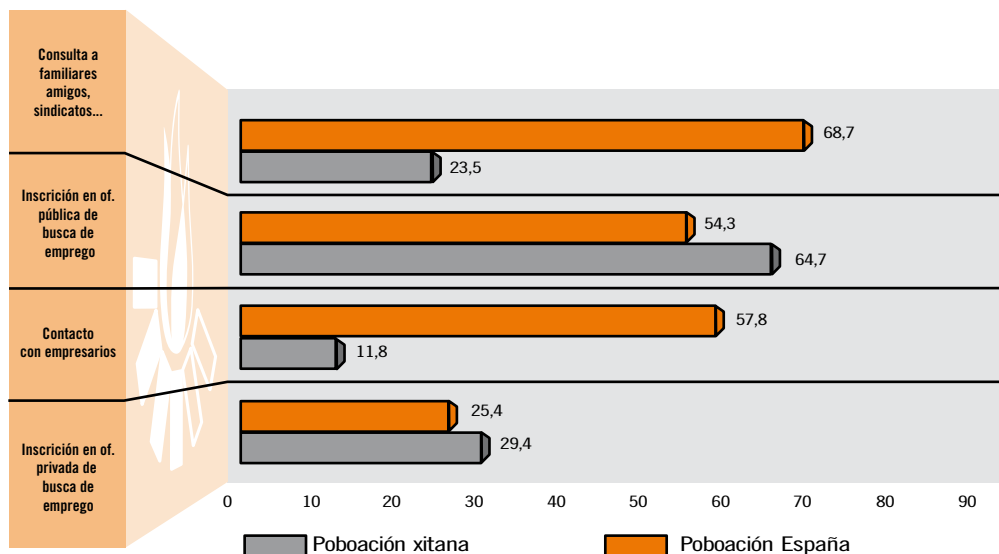
6.2. Os métodos de busca de emprego

Afondando un pouco máis na situación da poboación xitana parada en Galicia, dado que para ter esta condición, segundo os criterios da EPA, teñen que estar buscando traballo de xeito activo, incluíuse unha pregunta sobre os métodos que estaban aplicando para devandita procura de emprego.

No seguinte gráfico, podemos ver os métodos máis utilizados para a procura de emprego pola poboación xitana de Galicia e o total da poboación española. Neste caso, non podemos comparar a poboación xitana galega coa poboación galega total, xa que os datos oficiais da Enquisa de Poboación Activa (2º T. de 2007) refírense ao conxunto de España ao non dispor da información referida a Galicia.

6. A poboación xitana en paro

Gráfico 6.6. Principais métodos de busca de emprego utilizados pola poboación xitana de Galicia e o total da poboación española (%)

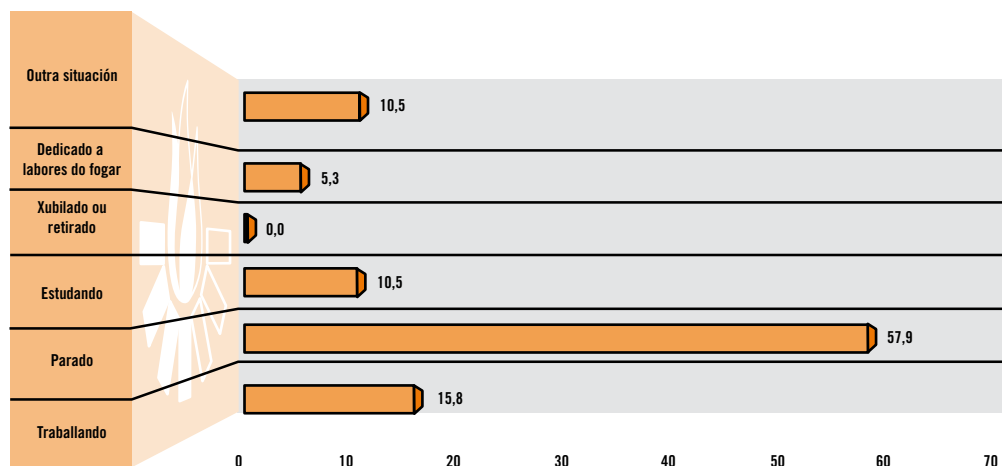
Tal e como vemos na representación gráfica, os xitanos utilizan para buscar emprego principalmente a inscrición na oficina pública de emprego, así o declararon o 65% dos parados xitanos de Galicia. Tamén resalta como segundos métodos; o contacto coa inscrición en oficina privada de busca de emprego (29%) e a consulta a amigos e familiares (24%). Para rematar, podemos mencionar, por ser o recurso menos utilizado, o contacto cos empresarios (12%).

Comparando as estratexias adoptadas polos xitanos coas da poboación xeral, observamos que o método ao que máis recorren os españois desempregados para atopar traballo é a través de amigos ou coñecidos cun 69%, seguido do contacto cos empresarios (58%). Neste punto cabe destacar, que as redes de contacto, sociais e profesionais, é o recurso máis utilizado entre o conxunto da poboación española, mentres para os xitanos galegos é o segundo recurso menos utilizado.

6.3. Situación hai un ano

É interesante coñecer a situación dos xitanos parados galegos o ano anterior á realización da enquisa. Por iso incluír no estudo unha pregunta referente á súa situación profesional un ano atrás, de forma que podamos estimar se é relevante ou non os casos nos que a situación de paro dáse de forma prolongada. Vexamos a continuación o que nos mostran os datos..

Gráfico 6.7. Distribución porcentual dos xitanos parados de Galicia. Situación profesional hai un ano

No caso da situación de xitanos galegos parados hai un ano, atopamos que as situacións máis frecuentes son: o atoparse nunha situación de desemprego (58%) ou traballando (16%), fronte a situacións menos frecuentes como o atoparse estudando (11%), a dedicación a labores do fogar (5%) ou outras situacións (11%).

Entre o total dos desempregados xitanos de Galicia, hai un ano, atopábase traballando un 16% dos entrevistados parados. A situación profesional un ano atrás pódese resumir como segue a continuación; un terzo dos que xitanos parados que se atopaban traballando desenvolvía a súa actividade colaborando na actividade económica da unidade familiar, un terzo traballaba como asalariado do sector público e o terzo restante traballaba como asalariado do sector privado.

6.4. Percepción subxectiva da utilidade da formación

É importante coñecer se os xitanos están sensibilizados no que respecta á mellora da súa situación formativa, especialmente, aqueles que están desempregados. Para iso incluíuse no cuestionario unha pregunta referida á percepción da utilidade dos cursos formativos.

Neste sentido, o 61,1% dos xitanos de Galicia que están en paro non realizou ningún curso de formación para o emprego. Dito doutro xeito, un 38,9% si realizou formación. Na análise por idades non presenta diferenzas significativas, observamos que en todos os grupos de idade a maioría non realizaron formación ocupacional. Os xitanos parados galegos que en maior medida sofren o desemprego son os menores de 25, xa que teñen unha taxa de paro de 9,9%, mentres que os de 25 e máis teñen unha taxa de 7,0%. Este segmento de idade (16-24 anos) é tamén o intervalo de idade que máis formación realiza. Estes datos contrastan co resultado de que os que máis formación realizan son os que menos confían na utilidade da formación ocupacional, mentres que, como detallamos máis adiante, as diferenzas entre quen realizan e quen non realizan formación poden deberse á pequena base mostral.

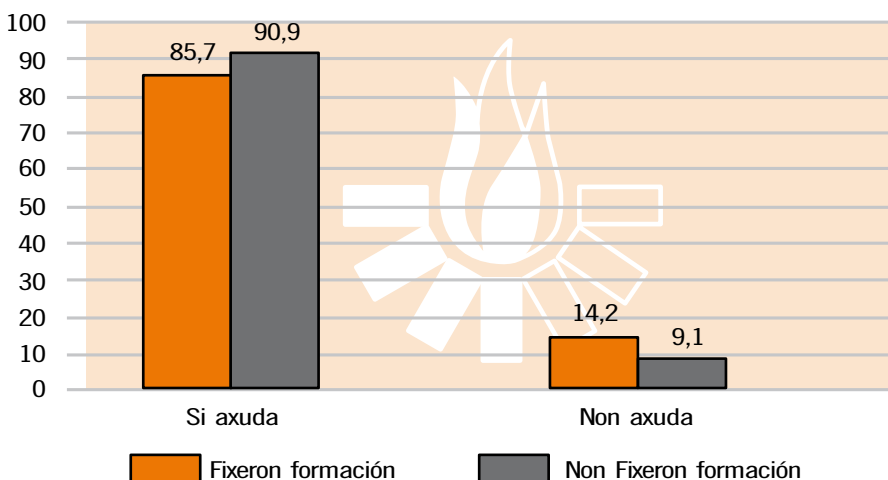
6. A poboación xitana en paro

Táboa 6.1. Distribución porcentual por idades dos xitanos parados de Galicia, segundo se realizaron formación para o emprego.

	Non ten realizado formación	Si ten realizado formación	Total
Menores de 25	57,1	42,9	100,0
25 e máis	63,6	36,4	100,0
TOTAL	61,1	38,9	100,0

Un elemento importante consiste na percepción que teñen os desempregados sobre a utilidade da formación de cara a atopar algún traballo, pois iso revela futuras actitudes fronte á formación. Hai que resaltar que o 91% dos xitanos parados que non fixeron cursos formativos considera que se fixese algún curso, isto axudarlle a atopar emprego. Tal e como vemos no gráfico, existen diferenzas entre aqueles que xa fixeron algún curso e os que non fixeron ningún. Teñen maior confianza quen non realizaron aínda cursos formativos, con todo é relevante comentar que a base mostral para obter estes resultados é moi reducida polo que poida que as diferenzas, entre quen recibiron e quen non recibiron formación, sexan en realidade máis reducidas que as que se observan no gráfico.

Gráfico 6.8. Percepción da utilidade da formación de cara a encontrar algún traballo, dependendo de si realizaron formación (%)

6.5. Percepción subxectiva das causas do paro

Algunhas das variables analizadas, permiten coñecer as debilidades que presenta o colectivo xitano á hora de acceder ao mercado laboral. No entanto, isto é só parte da información necesaria para explicar pormenorizadamente este fenómeno, pois aínda é necesario a visión dos axentes sociais e empresarios, así como a percepción dos propios implicados.

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

No que se refire á percepción subxectiva dos xitanos, introduciuse unha pregunta aberta no cuestionario, de modo que os entrevistados puidesen ofrecer unha resposta espontánea.

Cabe destacar que os xitanos de Galicia pensan que a falta de formación é a principal causa do seu desemprego (29%), a seguinte razón remite á discriminación (25%), en terceiro lugar aparece a insuficiente oferta laboral (21%) e para rematar, a idade aparece como cuarta razón do seu desemprego (13%).

Táboa 6.2. Causas de que estean en paro (pregunta aberta)

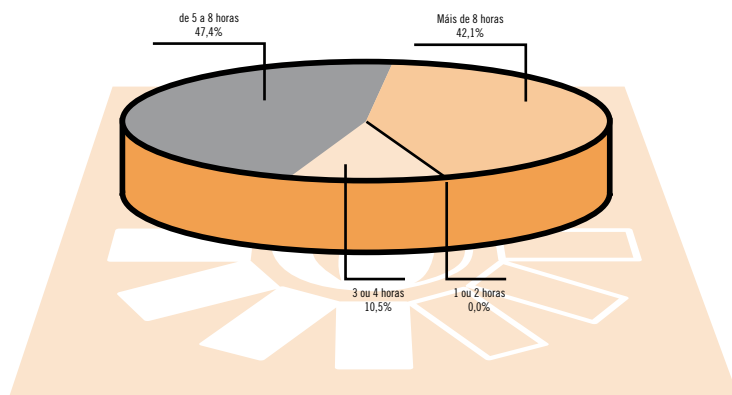
Resposta	Frecuencia	Distribución Porcentual (%)
Non hai suficiente traballo	5	20,8
Non hai o traballo que quero	1	4,2
Idade	3	12,5
Discriminación	6	25,0
Falta de formación	7	29,2
Situación persoal	1	4,2
NS/NC	1	4,2
TOTAL	24	100,0

6. Tempo libre – tempo ocupado

A situación dos desempregados é difícil, non só pola falta de retribución senón porque leva outros factores de índole psicosocial (identidade persoal e social, exclusión, etc.). Considerouse relevante, analizar as horas libres das que dispoñen os xitanos desempregados e as actividades nas que as ocupan, de modo que puidese entreverse o tempo dedicado, directa ou indirectamente, á procura de emprego.

A continuación pode observarse a distribución das horas libres diarias das que dispoñen os xitanos de Galicia en situación de desemprego.

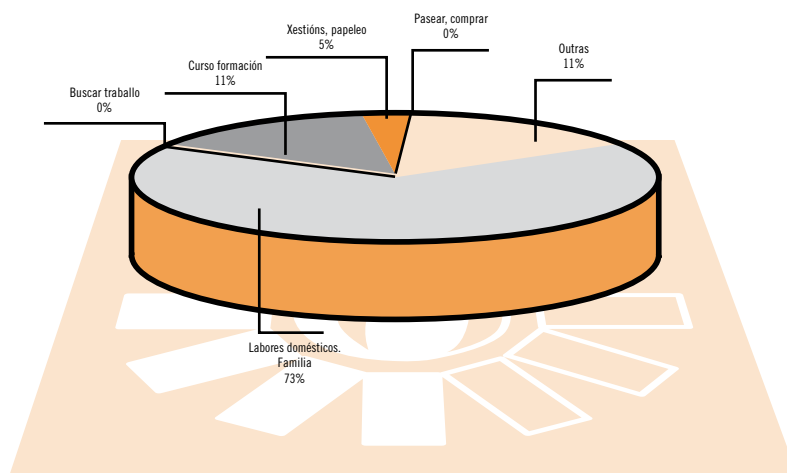
Gráfico 6.9. Distribución porcentual da poboación de parados en función do tempo libre diario expresado en horas

6. A poboación xitana en paro

O 47% dos parados ten entre cinco e oito horas libres, e o 42% dispón de máis de oito horas de tempo libre. O 11% restante sitúase por baixo das cinco horas. Resultando que a media de horas libres dispoñibles dos desempregados xitanos galegos é de 8 horas.

Gráfico 6.10. Distribución porcentual da actividade en que maiormente ocupan o tempo (non libre) os xitanos parados de Galicia.

No que se refire ás actividades que realizaron nas horas que non tiveron libres, vemos que a maior parte dos xitanos desempregados, un 73%, ocupa o seu tempo en labores domésticos e/ou atender á súa familia. O 11% empregou o seu tempo en realizar cursos de formación e un 11% noutras actividades. Para rematar destacar que dos xitanos en paro entrevistados, ningún declarou dedicar, no día anterior á entrevista, o seu tempo libre na procura de emprego.